

Seriál o ruském opozičním kvasu, díl třetí: Těžká volba ruských liberálů

Vysoký blondák s modrýma očima a pichlavým pohledem odmítal v soudní síni, třebaže patřil mezi obžalované, jakkoli spolupracovat se státním žalobcem. Když mu prokurátor poněkolkáté položil otázku, začal hovořit jakoby do vzduchoprázdna, i když oslovoval soudkyni.

pondělí 24. března 2014, 15:00

Alexej Navalnyj
FOTO: ČTK/AP

„Vaše ctihodnosti, žádám, abych byl uchráněn provokací státního žalobce, který mi klade otázky, ačkoli ví, že podle podmínek domácího vězení, které jsem musel přijmout, smím mluvit pouze s nejbližšími příbuznými a svým advokátem,“ řekl. Soudkyně nakonec musela líčení přerušit.

Onen blondák se jmenuje Alexej Navalnyj, je mu 37 let a ta scénka se odehrála začátkem března. Velké publicity, kterou by jinak měla, vinou krymské krize nedosáhla. Policie vrátila Navalného do domácího vězení a zkontrolovala, zda mu na noze dobře drží čidlo, kterým ho na dálku kontroluje.

Navalnému nařídil v únoru soud dvouměsíční izolaci, která se vztahuje na jakoukoli komunikaci se světem. To vše na základě tvrzení, že porušil zákaz opustit Moskvu, který dostal v rámci vyšetřování jedné z řady kauz, jež vůči němu režim postupně otevřel. Vzťah samotného Navalného k postupu státní moci je totožný se slovy, která pronesl po uvalení domácího vězení: „Chtějí mi zabránit, abych dál odhaloval případy příšerné korupce mezi špičkami Putina režimu.“

V této činnosti opravdu uspěl. Navalného Fond boje proti korupci zveřejnil, vždy pod jeho jménem, ne jeden zdokumentovaný případ zneužívání státních peněz. Jeho právnické vzdělání mu pomáhá nacházet efektivní nástroje, jak zasáhnout citlivá místa těch, co režim udržují při životě a zároveň z něj tyjí. Chronologicky posledním odhalením bylo zveřejnění dokumentů o bytu v Dubaji o velikosti 442 metrů čtverečných a ceně 86 765 000 rublů, který patří synu šéfa LDSR Vladimira Žirinovského, Igoru Lebeděvovi, který je rovněž poslancem Dumy. Navalnyj na základě jeho majetkového přiznání ukázal, že legálně si na tento byt nikdy nemohl vydělat.

Alexej Navalnyj má bohatý politický životopis. Začínal jako liberál ve straně Jablko, odkud byl ale vyloučen za projevy velkoruského nacionalismu. Posléze se k nacionalistům přímo hlásil a účastnil se tzv. Ruských pochodů, během kterých se hajluje a provolávají se hesla vyzývající zejména k nenávisti vůči přistěhovalcům z kavkazských republik, včetně těch, co jsou součástí Ruské federace. Sám Navalnyj tyto projevy veřejně nikdy nepodpořil, mluvil o snaze vtisknout velkoruskému nacionalismu civilizovanou tvář. Přesto má v těchto kruzích autoritu jako žádný jiný ruský politik. Během posledních let se mu podařilo k této množině příznivců připojit část velkoměstských liberálů, kterým imponuje jeho neskrývaná nenávist vůči společnému nepříteli, Putinovi, a také energie a tah na branku, kterým žádný liberální politik nedisponuje.

Loni v létě překvapil Navalnyj nejdříve v americkém stylu strážnou kampaní před volbami moskevského primátora a pak i výsledkem: skončil sice druhý s 27 procenty, ale málem se konalo 2. kolo, protože Putinův člověk Sergej Sobjanin získal pouze 51 procent.

Každopádně jde o muže, který se s mocí nikdy nebude na ničem domlouvat a který by se v případě, že by současný prezident padl, dral nahoru bez jakýchkoli skrupulí.

Šéfka kremelské televizní stanice RT Margarita Simoňjanová se začátkem března na Twitteru vysmívala ruským liberálům, že si teď budou muset vybrat, koho vlastně mají adorat, jestli Navalného či Michaila Chodorkovského, Putinem omilostněného padesátiletého expodnikatele. „A jaké bude měřítko? Snad ne národnost?“ ptala se jízlivě. Navalnyj je Rus s ukrajinskými předky, Chodorkovskij Žid.

Arménka Simoňjanová sice dostala od liberálů a zvláště od nacionalistů za uši, že zrovna ona by měla být v podněcování národnostních vášní zticha. Ale věděla, proč to píše. Chodorkovskij se totiž objevil v Kyjevě a tam mluvil spíše na dálku k ruskému publiku než k ukrajinským hostitelům. Prohlásil, že sice s Putinem souhlasí na 70 procent, co se týká globálních cílů Ruska, ale hluboce a zásadně odmítá jeho metody.

Michail Chodorkovskij

FOTO: Tatyana Makeyeva , [Reuters](#)

Celá kyjevská akce bývalého nejbohatšího obyvatele Ruské federace, pak dlouholetého vězně, nyní emigranta, který požádal o trvalý pobyt ve Švýcarsku, je zatím neprůhledná. Liberálové v Rusku ho nicméně okamžitě označili za jednu z hlavních postav budoucího, postputinovského období. Nacionalisté i obyčejní Rusové však mají dvě výhrady: je to bývalý oligarcha spolupodepsaný pod divokými devadesátými lety a negativní roli hraje i jeho židovství.

Na rozdíl od Navalného by ale Chodorkovskij možná byl schopen zaručit Putinovi, pokud by musel po dohodě odejít z Kremle, osobní bezpečnost a majetek. Ostatně na dotaz, jak vidí pozici současného prezidenta za deset let, prohlásil: „Bude to petrohradský důchodce.“

Mimochodem po Chodorkovského kyjevské akci porušil Navalnyj podmínky domácího vězení a vystoupil s obsáhlým stanoviskem ke krymské krizi, v němž je zjevná snaha připomenout, kdo je v Rusku hlavním Putinovým oponentem. Režim mu poté jeho webovou stránku zablokoval.

Alexandr Mitrofanov, SALON, Právo